

Likvidace obchodní společnosti

Úprava § 198 odst. 1 a 3 z. o. k. je v případech zrušení společnosti s ručením omezeným pro absenci statutárního orgánu úpravou zvláštní jak ve vztahu k úpravě § 172 odst. 1 písm. c) o. z., tak ve vztahu k úpravě § 9 odst. 1 z. v. r. (jež se uplatní v případě, kdy obsah zápisu ve veřejném rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení zákona). Podle § 198 odst. 3 z. o. k. může soud zrušit společnost a nařídít její likvidaci tehdy, jsou-li současně (kumulativně) splněny zákonné podmínky, tj. společnost nezvolila nového jednatele ve lhůtě podle § 198 odst. 1 z. o. k., jednatel nebyl jmenován soudem dle § 198 odst. 3 z. o. k. a společnost přes výzvu soudu (ve stanovené lhůtě) nezjednala nápravu. Uplynutí lhůty stanovené v § 172 odst. 1 písm. c) o. z. není podmínkou sine qua non zrušení společnosti s ručením omezeným z důvodu absence statutárního orgánu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 2276/2022-100 ze dne 27.10.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci společnosti P. T. M., se sídlem XY, identifikační číslo osoby XY, zastoupené opatrovníkem J. Š., advokátem, se sídlem XY, za účasti 1) V. Ž., narozeného XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. J.S., advokátem, se sídlem v P., 2) Radia Čas s. r. o., se sídlem v O., zastoupené Mgr. K.M.Š., advokátkou, se sídlem v P., a 3) Mgr. Zuzany Zajícové, insolvenční správkyně, se sídlem v H., o zrušení společnosti P. T. M., nařízení její likvidace a o jmenování likvidátora, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 7 Cm 65/2021, o dovolání Radia Čas s. r. o. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 3. 2022, č. j. 8 Cmo 21/2022-65, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 3. 2022, č. j. 8 Cmo 21/2022-65, se ruší a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Podáním ze dne 22. 6. 2021 dal Krajský soud v Ostravě (úsek veřejného rejstříku) podnět ke zrušení obchodní společnosti P. T. M. (dále jen „společnost“), nařízení její likvidace a jmenování likvidátora společnosti.

[2] Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 4. 10. 2021, č. j. 7 Cm 65/2021-12, rozhodl o zrušení společnosti a nařízení její likvidace (výrok I.), o jmenování Mgr. Zuzany Zajícové její likvidátorkou (výrok II.), o přiznání odměny za zastupování procesnímu opatrovníkovi (výrok III.), o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (výrok IV.), o náhradě nákladů řízení České republice (výrok V.) a o povinnosti společnosti zaplatit soudní poplatek (výrok VI.).

[3] K odvolání V. Ž. (dále jen „V. Ž.“) Vrchní soud v Olomouci napadeným usnesením změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že společnost se nezrušuje, nenařizuje se likvidace společnosti a nejmenuje se likvidátor společnosti a povinnost zaplatit soudní poplatek a náklady státu vzniklé ustanovením opatrovníka se společností neukládá (první výrok), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

[4] Odvolací soud vyšel z toho, že:

1) Společnost nemá jednatele, neboť poslední jednatel společnosti R. P. zemřel dne 2. 3. 2021 a z obchodního rejstříku byl vymazán dne 24. 3. 2021.

2) Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 7. 2021, č. j. 7 Cm 65/2021-7, bylo zahájeno řízení o zrušení společnosti, nařízení její likvidace a o jmenování likvidátora společnosti; současně byla společnosti poskytnuta lhůta ke zjednání nápravy a společnosti byl ustanoven jako procesní opatrovník advokát J. Š.

[5] Odvolací soud dospěl k závěru, že § 172 odst. 1 písm. c) zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“ nebo „občanský zákoník“), je v poměru speciality k § 9 zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů (dále též jen „z. v. r.“). Na tomto základě odvolací soud uzavřel, že neuplynula doba dvou let [stanovená § 172 odst. 1 písm. c) o. z.], po kterou by společnost neměla usnášeníschopný statutární orgán. Podmínky pro zrušení společnosti soudem tak nebyly naplněny.

II. Dovolání a vyjádření k němu

[6] Proti usnesení odvolacího soudu podala společnost Radio Čas s. r. o. dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud vyřešena, a to (posuzováno dle obsahu dovolání) zda v případě nuceného zrušení společnosti s ručením omezeným, jež nemá jednatele a která i přes výzvu rejstříkového soudu, aby zjedнала nápravu a zvolila jednatele, jednatele nezvolila, má soud postupovat podle § 9 odst. 1 z. v. r., nebo zda je § 172 odst. 1 písm. c) o. z. ve vztahu speciality k § 9 odst. 1. z. v. r., anebo zda zvláštní úpravu představuje § 198 odst. 3 zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále jen „z. o. k.“].

[7] Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

[8] Dovolatelka brojí proti názoru odvolacího soudu, který při rozhodování o zrušení společnosti s ručením omezeným pro absenci usnášeníschopného statutárního orgánu použil úpravu § 172 odst. 1 písm. c) o. z. Podle ní měl aplikovat úpravu § 198 odst. 3 z. o. k., která je v takovém případě úpravou zvláštní.

[9] V. Ž. ve svém vyjádření označuje napadené rozhodnutí za správné a dovolání za nepřipustné, neboť napadené rozhodnutí nezávisí na otázce hmotného nebo procesního práva, která by nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud vyřešena. Z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu podle jeho názoru „jasně plynou obecná pravidla“ pro výklad a aplikaci příslušných ustanovení občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích; v tomto směru odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, uveřejněné pod číslem 36/2019 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 36/2019“), a ze dne 24. 2. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2536/2021. Úprava § 172 o. z. je ve vztahu k úpravě § 9 odst. 1 z. v. r. úpravou zvláštní. Obě ustanovení však mohou být aplikována současně jako „vzájemně se doplňující a zpřesňující“.

[10] I kdyby bylo dovolání přípustné, V. Ž. se domnívá, že není důvodné. Ustanovení § 172 o. z. je kogentní a použije se bez výjimky na všechny „soukromoprávní“ právnické osoby. Nucené zrušení

právnícké osoby má být až opatřením ultima ratio.

III. Přípustnost dovolání

[11] Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (od 1. 1. 2022) se podává z části první, článku II bodu 1 zákona č. [286/2021](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[12] Dovolání bylo podáno včas, osobou splňující podmínku podle § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

[13] Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

[14] Dle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

[15] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovolatelkou formulované (v rozhodování odvolacího soudu dosud neřešené) otázky zda v případě nuceného zrušení společnosti s ručením omezeným, která nemá jednatele a která i přes výzvu soudu, aby zjedнала nápravu a zvolila si jednatele, si jednatele nezvolila, má soud postupovat podle § 9 odst. 1 z. v. r., nebo zda je § 172 odst. 1 písm. c) o. z. ve vztahu speciality k § 9 odst. 1. z. v. r., anebo zda zvláštní úpravou je § 198 odst. 3 z. o. k.

IV. Důvodnost dovolání

[16] Dovolání je i důvodné.

[17] Podle § 9 odst. 1 z. v. r. jestliže obsah zápisu ve veřejném rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení zákona a nelze-li dosáhnout nápravy jinak, rejstříkový soud vyzve zapsanou osobu ke zjednání nápravy. Jde-li o právnickou osobu a ta ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, může soud i bez návrhu, je-li takový postup v zájmu ochrany třetích osob, rozhodnout o jejím zrušení s likvidací.

[18] Podle § 172 odst. 1 písm. c) o. z. soud na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, zruší právnickou osobu a nařídí její likvidaci, jestliže nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se.

[19] Podle § 198 odst. 1 a 3 z. o. k. v případě smrti jednatele, odstoupení nebo odvolání z funkce anebo jiného ukončení jeho funkce, anebo v případě zániku právnické osoby, která je jednatelem, bez právního nástupce zvolí valná hromada do 1 měsíce nového jednatele. Nebude-li jednatel zvolen podle odstavce 1, jmenuje jednatele soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem, a to na dobu, než bude řádně zvolen nový jednatel, jinak může soud společnost i bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci.

[20] Ustanovení dílu třetího pododdílu prvního části první občanského zákoníku představují obecnou regulaci postavení právnických osob soukromého práva. Úprava poměrů společnosti s ručením omezením v zákoně o obchodních korporacích je ve vztahu k úpravě právnických osob v občanském zákoníku úpravou zvláštní.

[21] Obecná úprava právnických osob obsažená v občanském zákoníku se proto v poměrech společnosti s ručením omezeným použije subsidiárně, tj. (až) v případě, kdy zákon o obchodních korporacích postrádá právní normu, jejíž hypotéza odpovídá řešené problematice.

[22] Postup pro situace, kdy společnost s ručením omezeným pozbyde statutární orgán, je výslovně upraven v § 198 z. o. k.

[23] Tak pro případ smrti jednatele (jako tomu je v projednávané věci) § 198 odst. 1 z. o. k. určuje, že valná hromada zvolí do jednoho měsíce nového jednatele. Neučiní-li tak valná hromada, jmenuje jednatele (na návrh osoby, která na tom má právní zájem) soud. Pouze v případech, kdy návrh na jmenování jednatele nebyl podán, nebo mu nebylo vyhověno, může soud společnost bez návrhu zrušit a nařídít její likvidaci (§ 198 odst. 3 z. o. k.).

[24] Nejvyšší soud nemá pochybnosti o tom, že úprava § 198 odst. 1 a 3 z. o. k. je v případech zrušení společnosti s ručením omezeným pro absenci statutárního orgánu úpravou zvláštní jak ve vztahu k úpravě § 172 odst. 1 písm. c) o. z., tak ve vztahu k úpravě § 9 odst. 1 z. v. r. (jež se uplatní v případě, kdy obsah zápisu ve veřejném rejstříku odporuje donucujícím ustanovení zákona). Tato úprava tak má aplikační přednost (viz odst. [21]).

[25] Podle § 198 odst. 3 z. o. k. může soud zrušit společnost a nařídít její likvidaci tehdy, jsou-li současně (kumulativně) splněny zákonné podmínky, tj. společnost nezvolila nového jednatele ve lhůtě podle § 198 odst. 1 z. o. k., jednatel nebyl jmenován soudem dle § 198 odst. 3 z. o. k. a společnost přes výzvu soudu (ve stanovené lhůtě) nezjedнала nápravu (k nutnosti výzvy k nápravě srov. např. R 36/2019). Uplynutí lhůty stanovené v § 172 odst. 1 písm. c) o. z. není podmínkou sine qua non zrušení společnosti s ručením omezeným z důvodu absence statutárního orgánu.

[26] Použil-li v projednávané věci odvolací soud § 172 odst. 1 písm. c) o. z., pročež uzavřel, že společnost není možné zrušit a její likvidaci není možno nařídít, neboť neuplynula tímto ustanovením požadovaná dvouletá doba, dopustil se nesprávného právního posouzení věci, neboť aplikoval nesprávnou právní normu.

[27] Lze dodat, že odkaz V. Ž. na rozhodnutí Nejvyššího soudu (viz odst. [9]) není přiléhavý. Citovaná rozhodnutí totiž neřeší situaci, kdy by společnost s ručením omezeným byla rušena pro absenci statutárního orgánu. Nelze přehlédnout ani to, že v projednávané věci se soud prvního stupně pokusil odstranit závadný stav mírnějšími prostředky - společnost byla ke zjednání nápravy vyzvána výzvou ze dne 4. 5. 2021 a usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 7. 2021, č. j. 7 Cm 65/2021-7.

[28] Jelikož řešení dovoláním otevřená otázka, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Další články:

- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)